

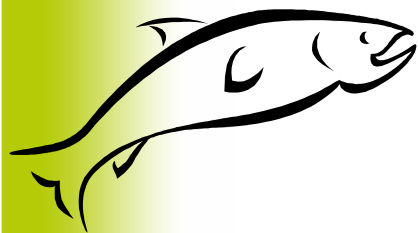

**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ**
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Zmiany cen i marż cenowych na poszczególnych poziomach podstawowych rynków rolnych

dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge
dr hab. Jerzy Rembeza

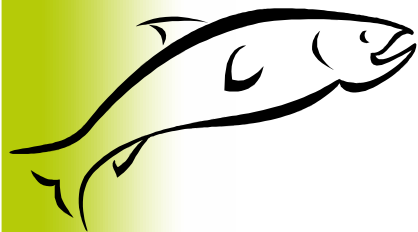
Teoretyczne przesłanki

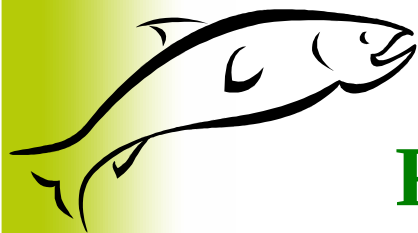
Cenowa teoria marż

Cena detaliczna = cena surowca + marża zbytu

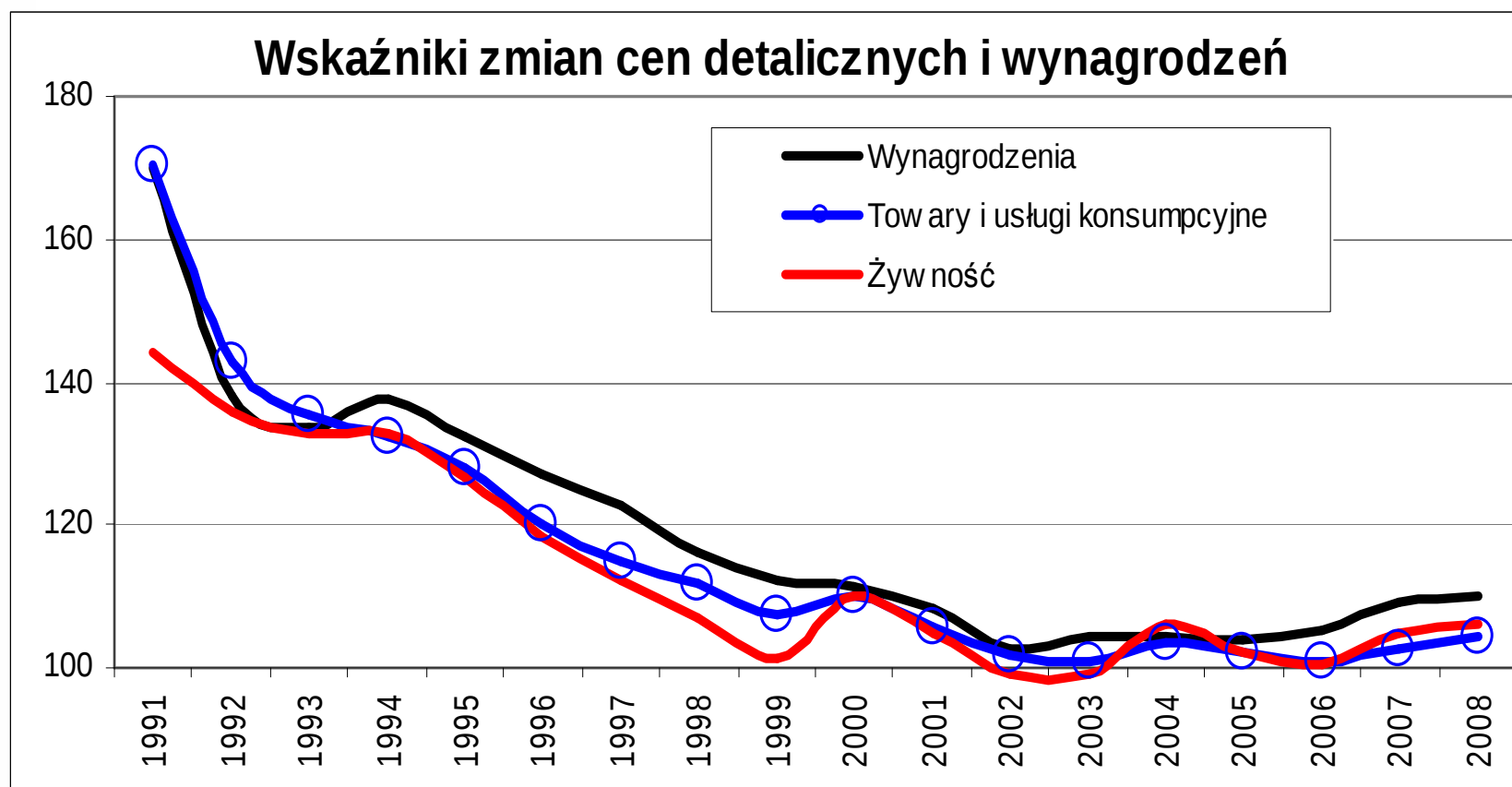
Marża zbytu = marża przetwórcza + marża handlowa

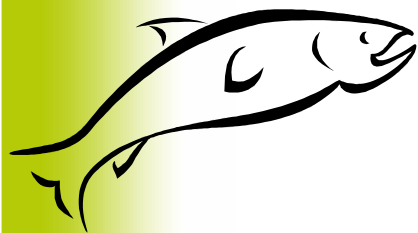

Zmiana uwarunkowań rynkowych

Relatywne potanieńie żywności

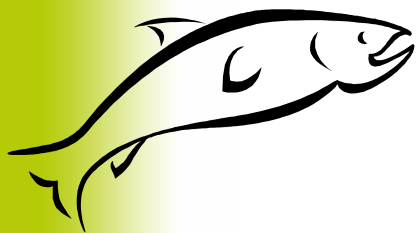

Relatywne potanienie żywności cd

Bieżące wskaźniki zmian cen detalicznych i wynagrodzeń

Wyszczególnienie	1990-1994	1995-1999	2000-2003	2004-2008	1990-2008
Inflacja (CPI)	2988	268,3	128,6	114,0	8586
Żywność	2342	211,2	119,3	121,5	5923
Wynagrodzenia brutto	2233	183,3	113,5	136,9	10545

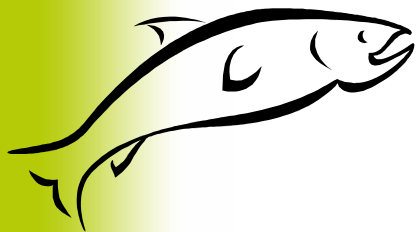

Relatywne potanieńie żywności cd

Realne wskaźniki zmian

Wyszczególnienie	1990-1994	1995-1999	2000-2003	2004-2006	1990-2008
Produkt krajowy brutto (PKB)	95,9	132,7	111,2	129,7	183,4
Rolnicza produkcja globalna	81,3	111,7	97,2	111,0	98,0
Dochody dyspozycyjne	89,6	126,9	105	119,0	142,1
Wynagrodzenia brutto	74,7	127,0	107,8	120,0	122,7
Ceny detaliczne żywności	78,4	86,8	95,2	106,5	69,0
Udział żywności w wydatkach %	51	36	28	26	51-26

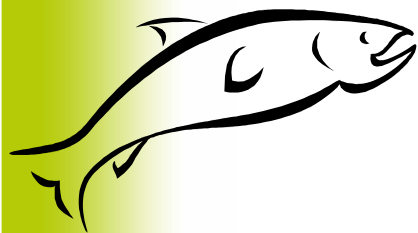

Relatywne potanieńie żywności cd

Przyczyny relatywnego tanienia żywności

- **1990-94** głęboki spadek dochodów
- **1995-99** niskie dochody, niska dynamika wzrostu dochodów, rosnące rozwarstwienie społeczeństwa
- **2000-03** spowolnienie tempa rozwoju gospodarczego i dochodów
- **2004-08** rosnący eksport i dochody

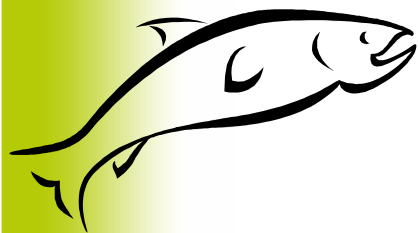

Relatywne potanienie żywności cd

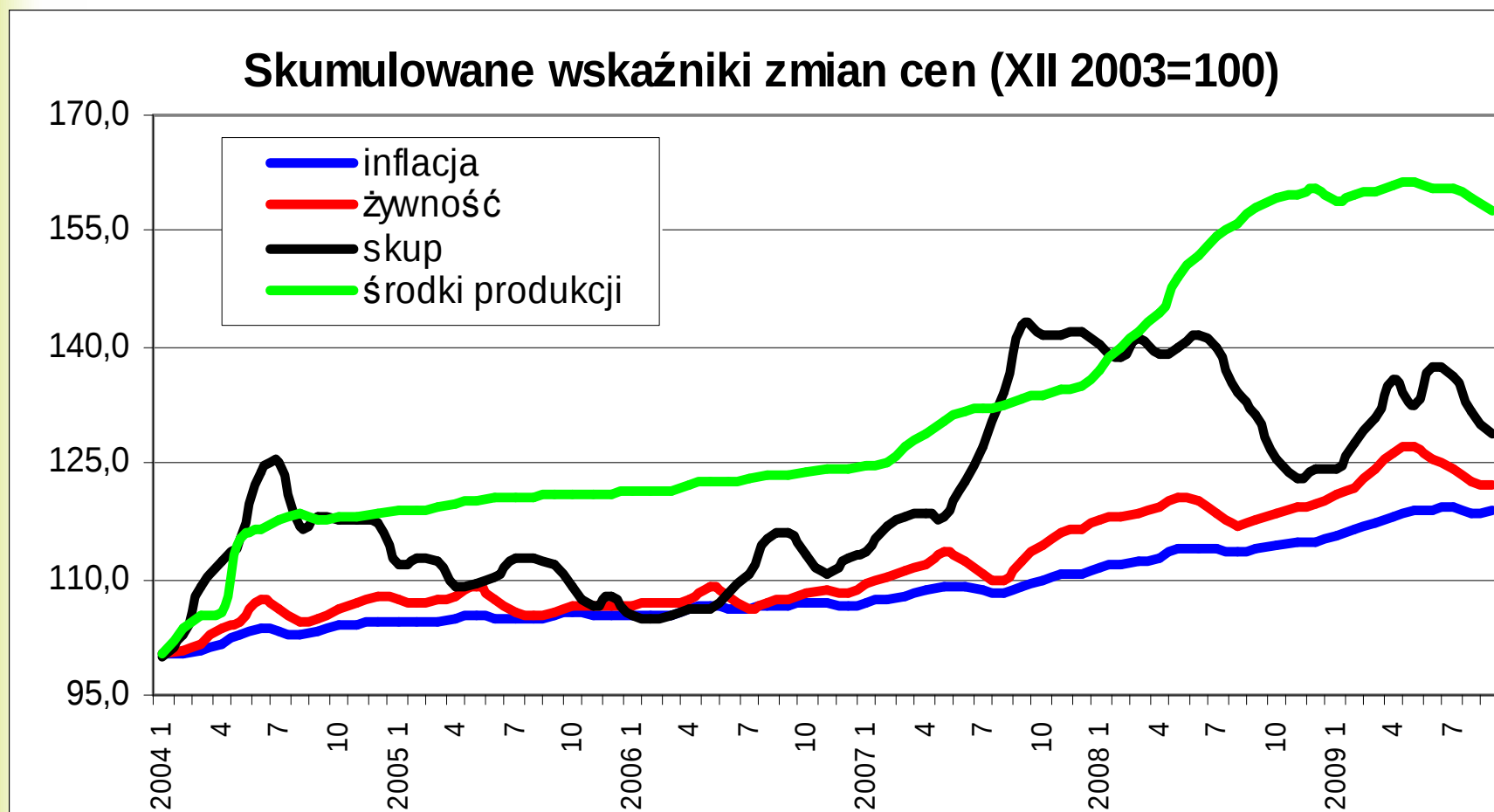

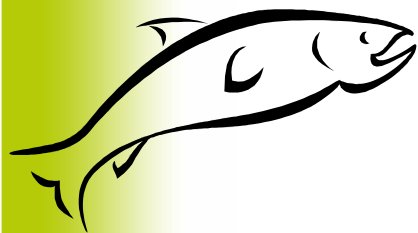
Wskaźniki zmian cen otrzymywanych i płaconych przez rolników

Wyszczególnienie	1990-1994	1995-1999	2000-2003	2004-2008	1990-2008
Ceny detaliczne żywności	2342	211,2	119,3	121,5	5923
Ceny otrzymywane	1424	152,9	109,7	132,1	3155
Ceny płacone	3155	194,7	123,9	134,1	10204
Indeks nożyc cen	45,1	78,6	88,6	98,5	

Relatywne potanieńie żywności cd

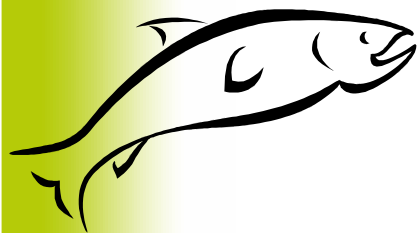

Rynek zbóż

Wskaźniki zmian cen na poszczególnych poziomach rynku

Wyszczególnienie	1991-1994	1995-1999	2000-2003	2004-2008	1991-2008
Ceny skupu pszenicy	322,8	166,0	113,2	144,3	875
Ceny zbytu przetworów	305,8	218,2	113,1	124,1	936
Ceny detaliczne przetworów	320,0	213,5	124,1	129,6	1099

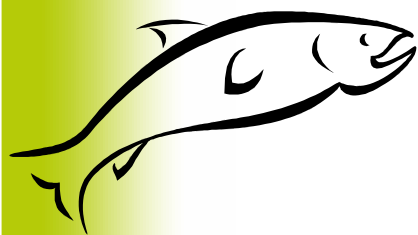

Rynek mleka

Wskaźniki zmian cen na poszczególnych poziomach rynku

Wyszczególnienie	1991-1994	1995-1999	2000-2003	2004-2008	1991-2008
Ceny skupu mleka	438,1	221,5	117,5	143,8	1640
Ceny zbytu przetworów	452,2	175,4	108,4	118,4	1018
Ceny detaliczne nabiału	487,0	205,8	114,0	123,6	1412
Ceny detaliczne masła	307,4	219,2	109,3	134,0	987

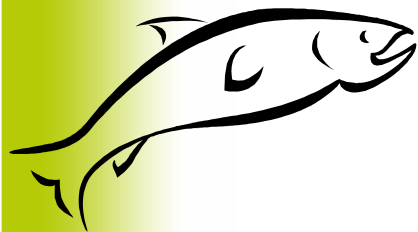

Rynek mięsa

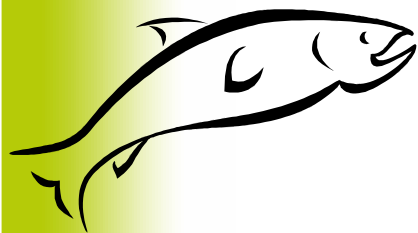

Wskaźniki zmian cen na poszczególnych poziomach rynku

Wyszczególnienie	1991- 1994	1995- 1999	2000- 2003	2004- 2008	1991 2008
Ceny skupu trzody	323,1	119,7	104,8	127,1	515
Ceny skupu bydła	416,4	145,9	99,5	158,2	957
Ceny skupu drobiu	348,6	125,0	101,1	115,0	506
Ceny zbytu przetworów	281,2	140,0	108,0	115,4	491
Ceny detaliczne mięsa i przetw.	276,7	153,5	108,2	118,3	544
Ceny detaliczne wieprzowiny	227,6	158,1	108,8	117,7	461
Ceny detaliczne wołowiny	285,6	163,8	118,6	161,8	898
Ceny detaliczne drobiu	245,9	126,0	94,3	110,5	323
Ceny detaliczne przetworów	317,0	154,7	111,4	117,8	643

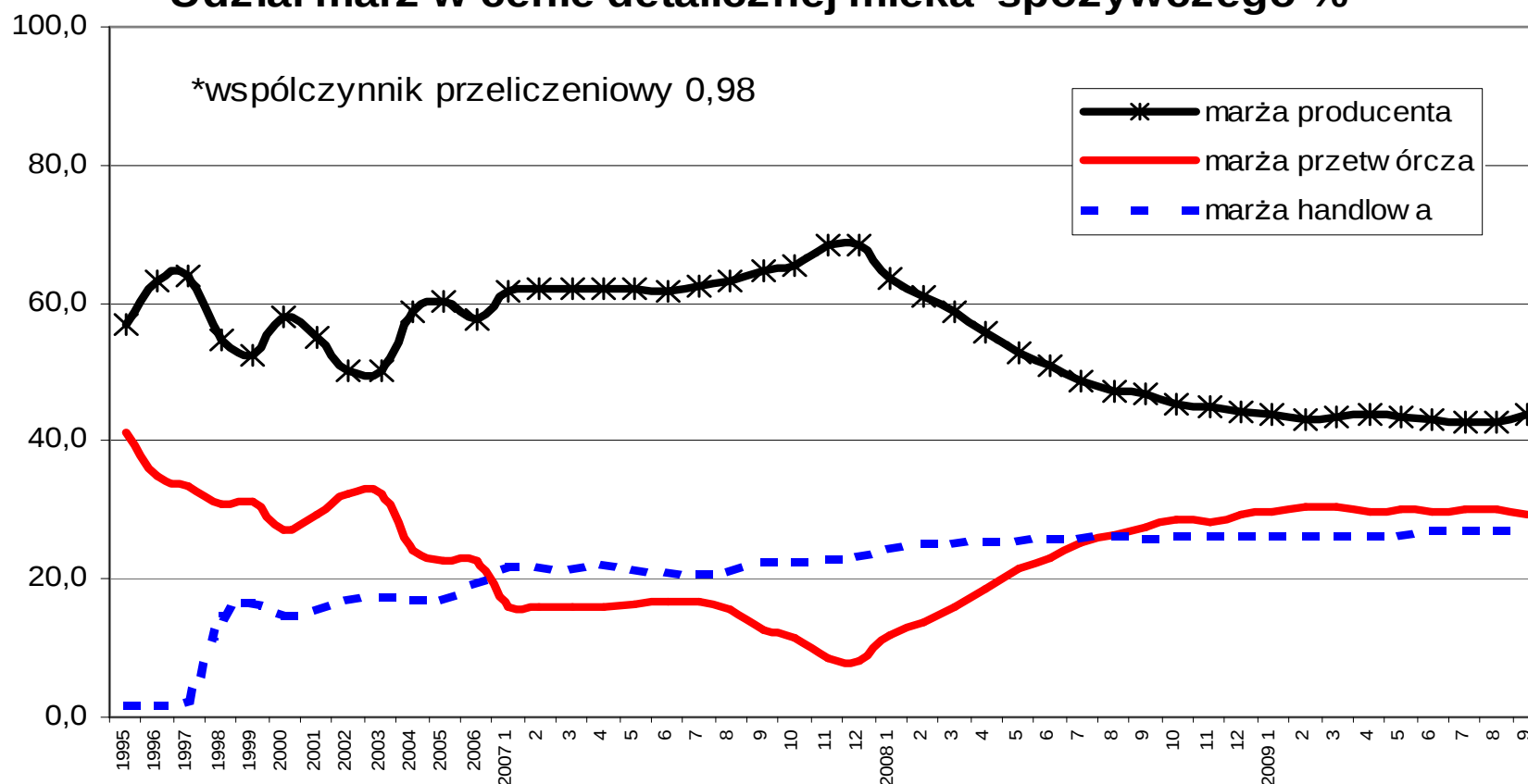
Marże cenowe i transmisja cen

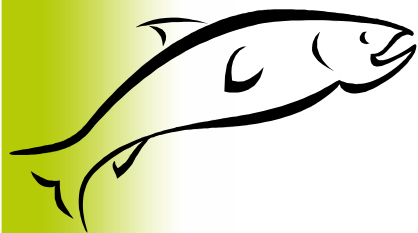

Rynek mleka

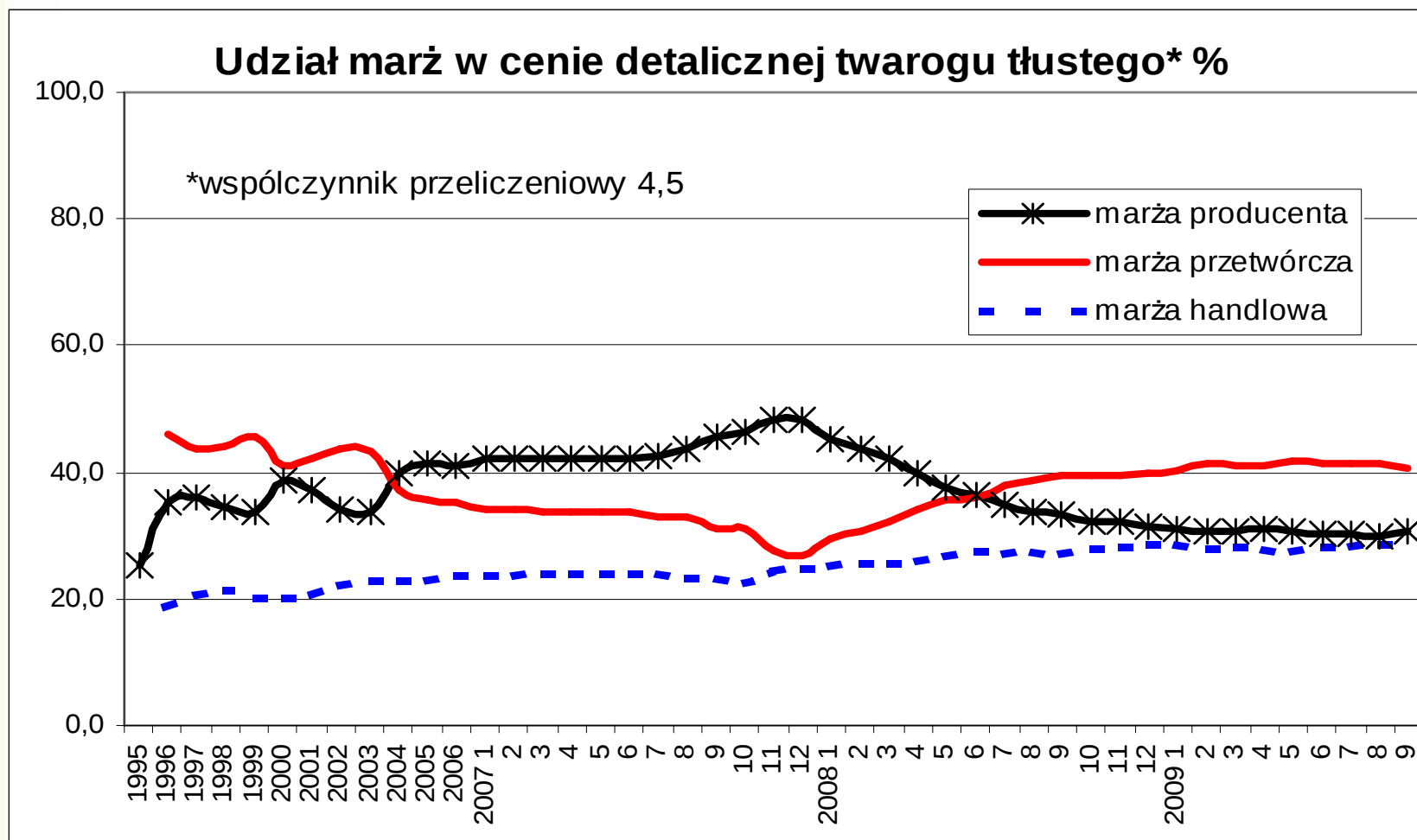

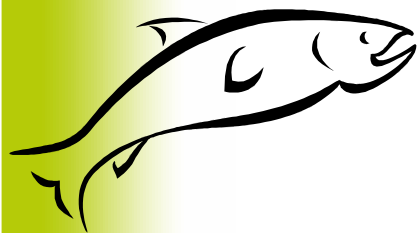
Udział marż w cenie detalicznej mleka spożywczego %

Rynek mleka cd

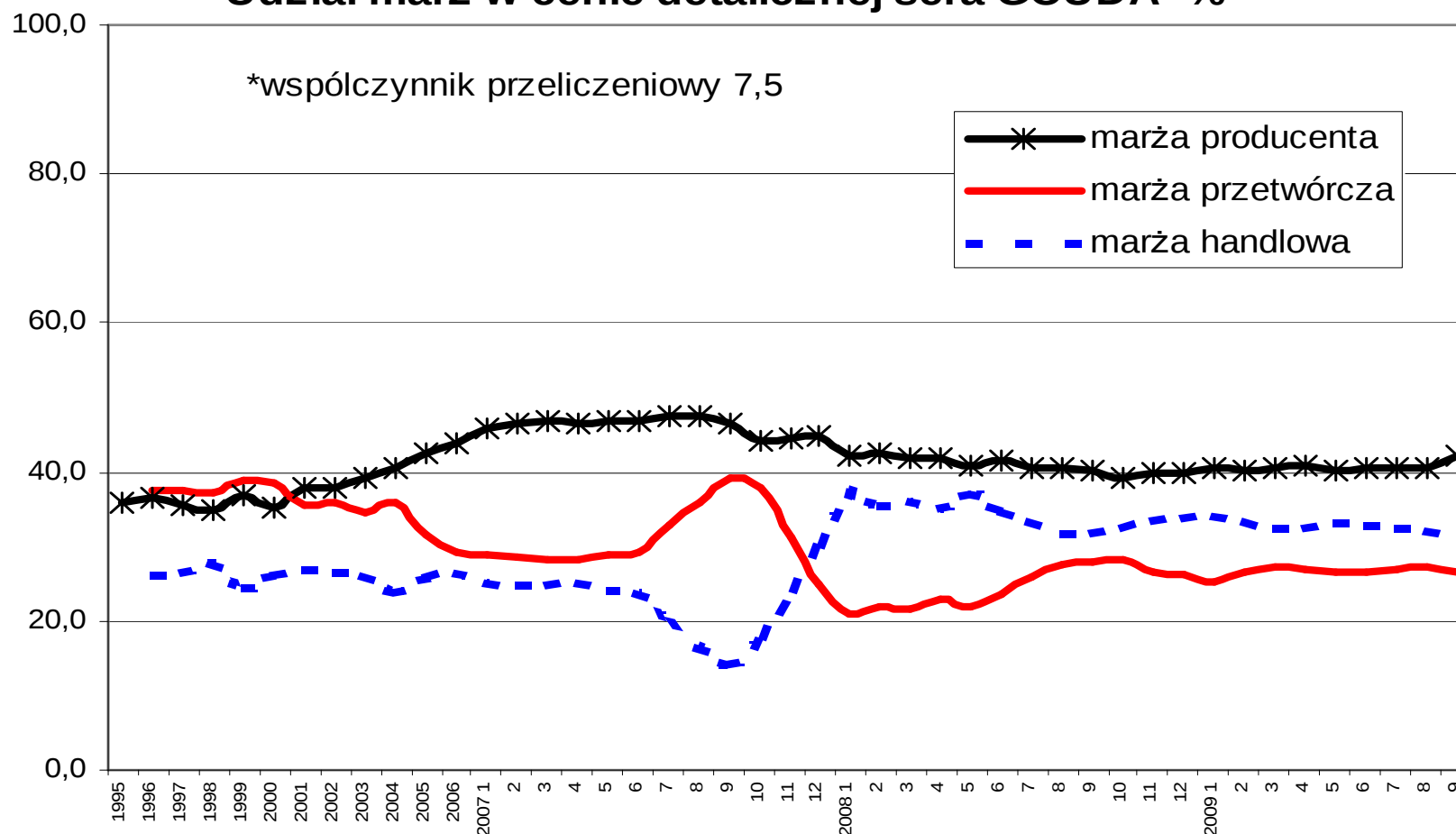

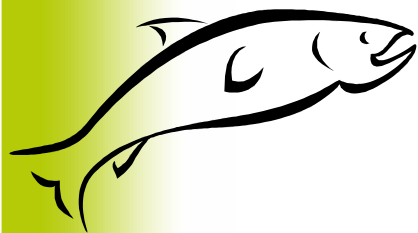
Rynek mleka cd

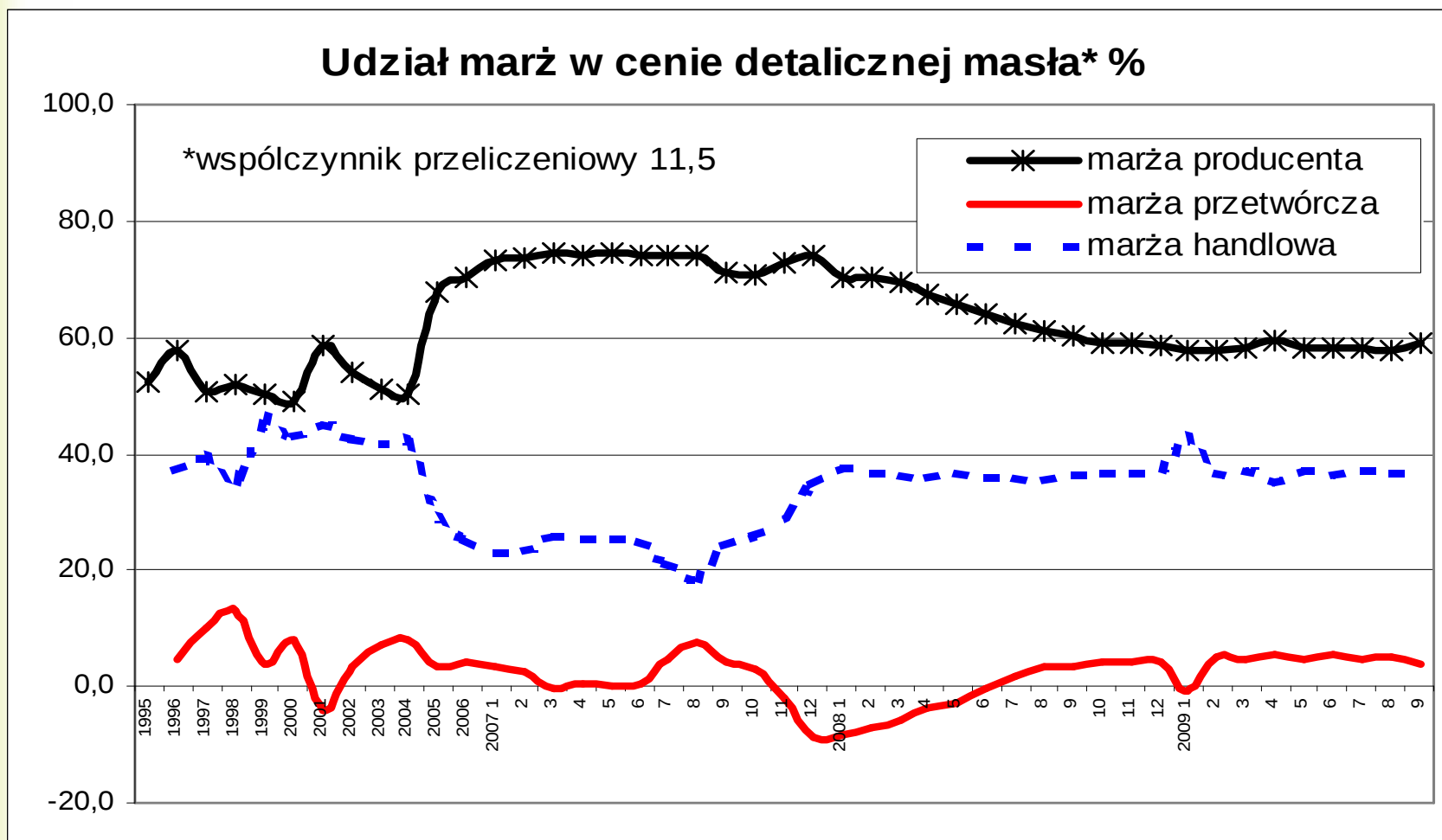
Udział marż w cenie detalicznej sera GOUDA* %

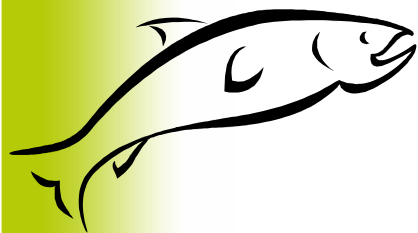
*współczynnik przeliczeniowy 7,5

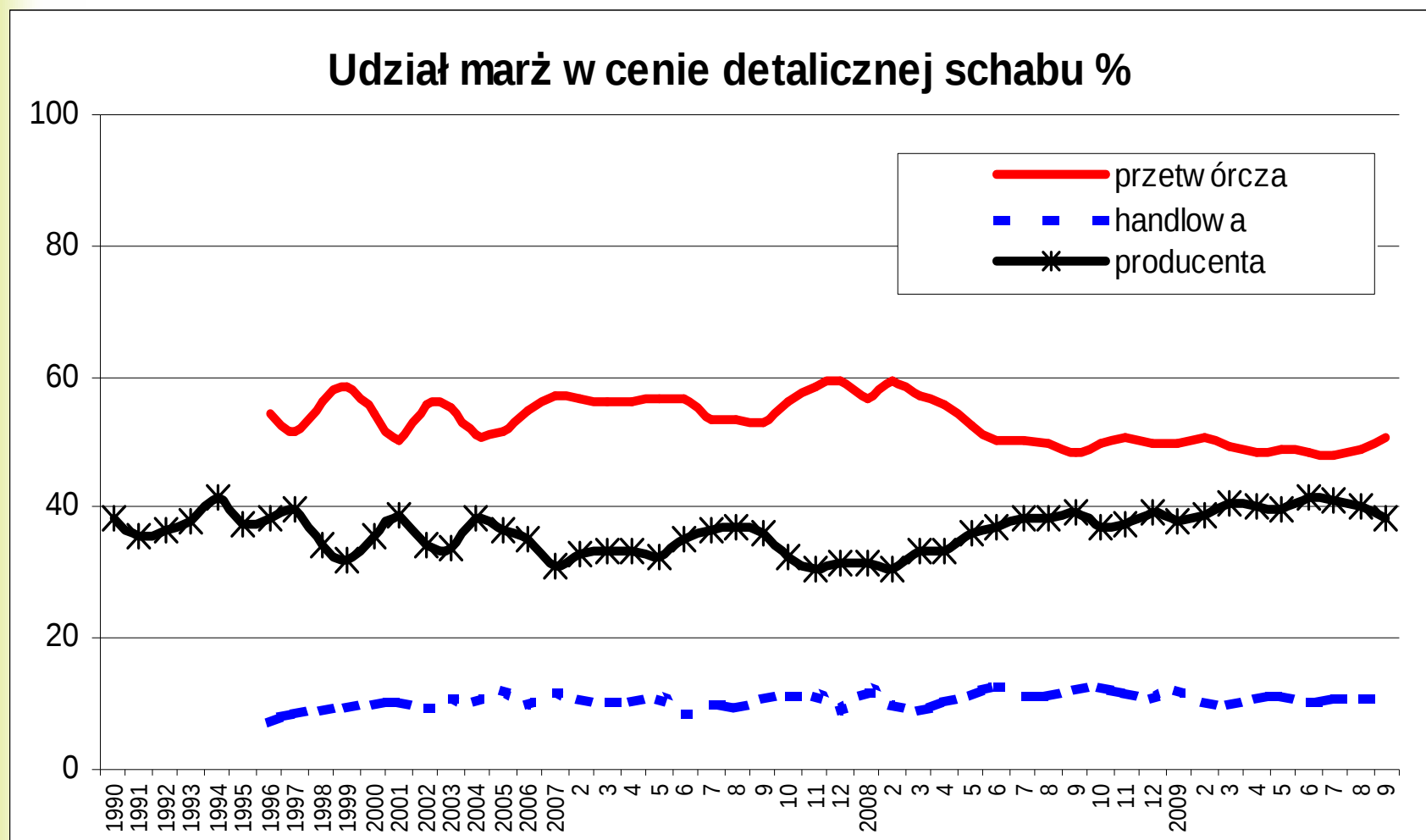

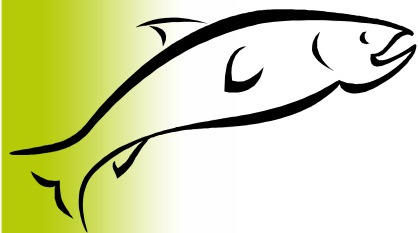
Rynek mleka cd

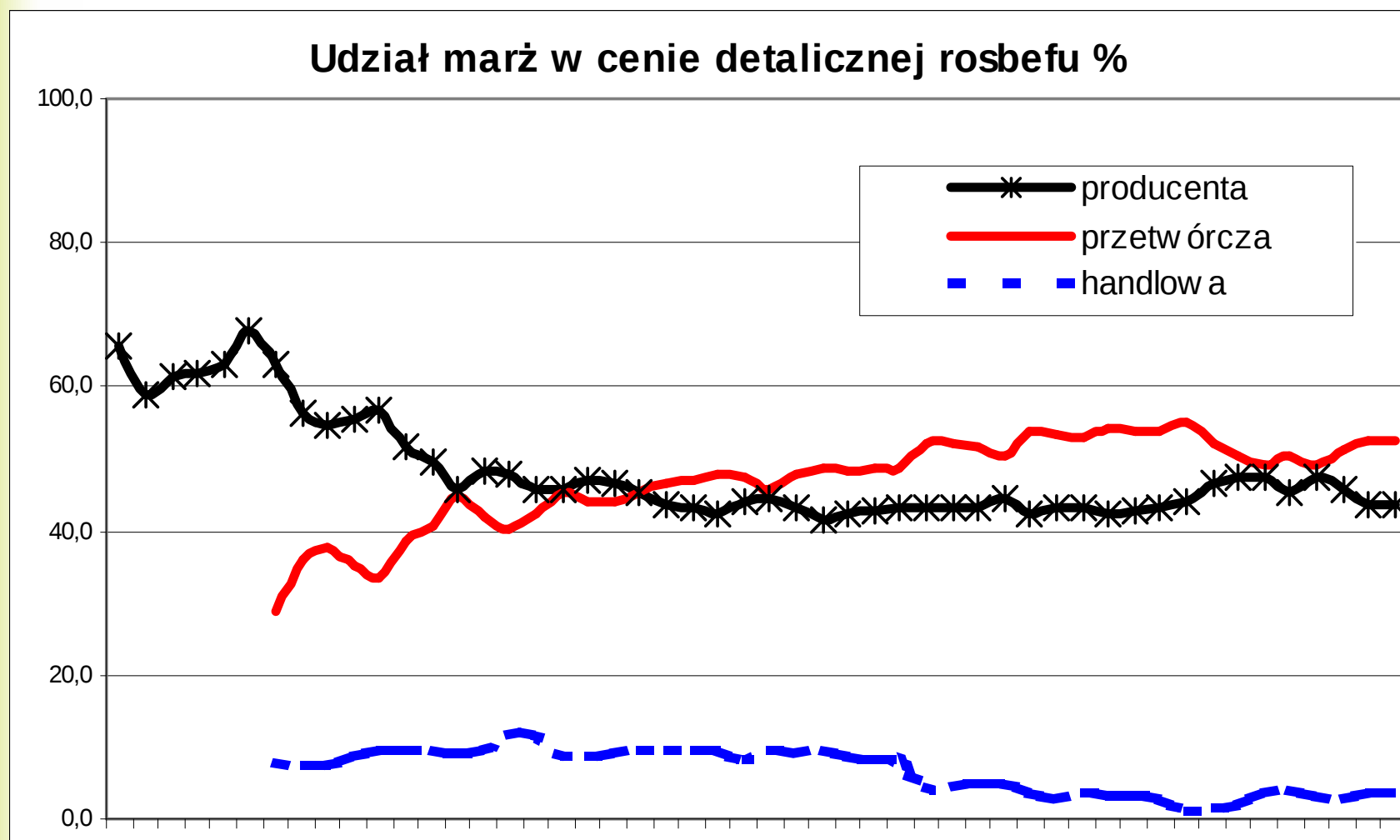

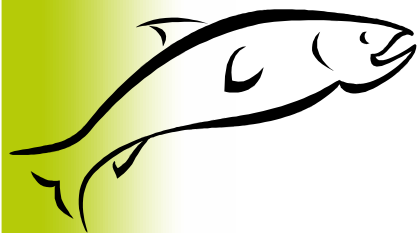
Rynek mięsa

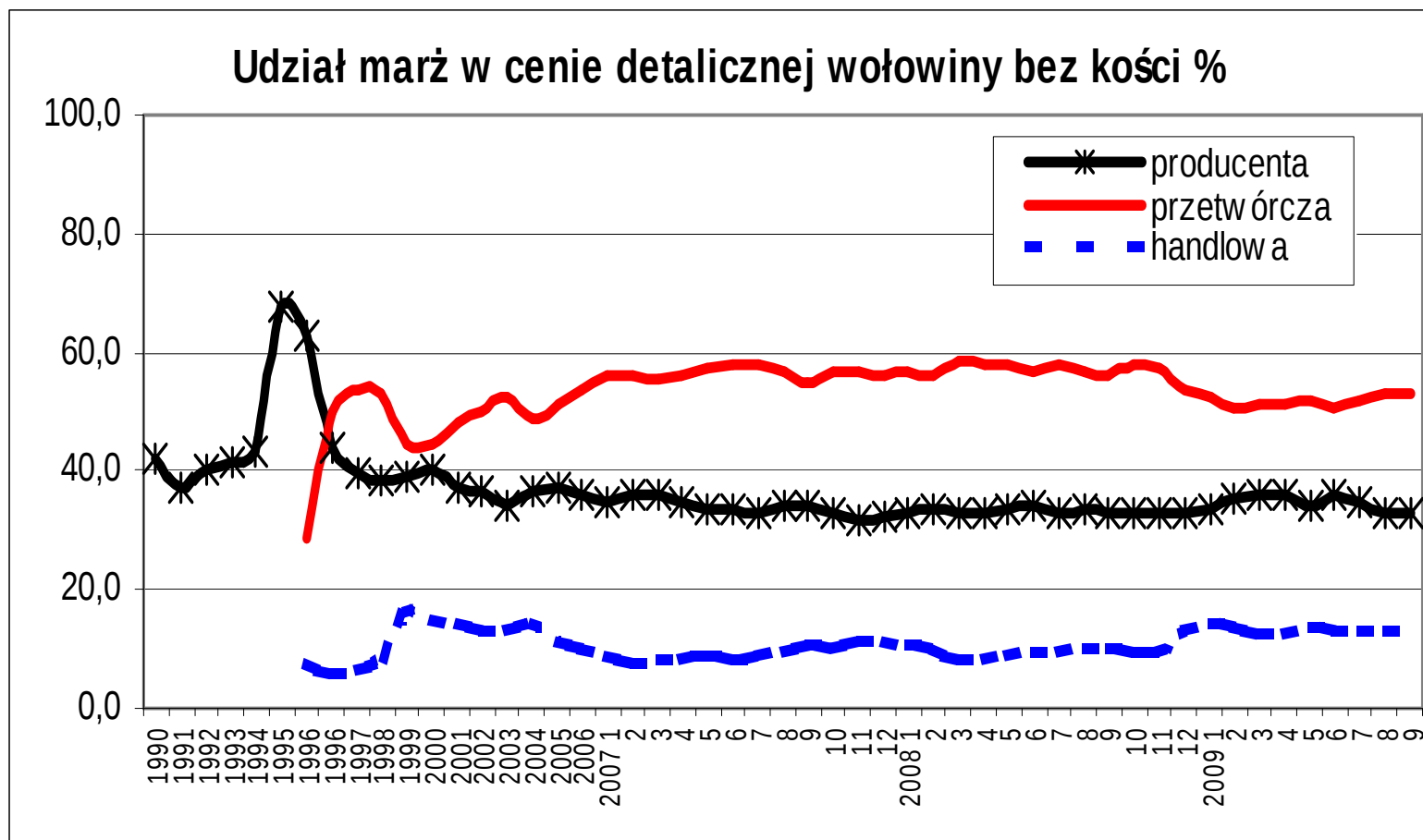

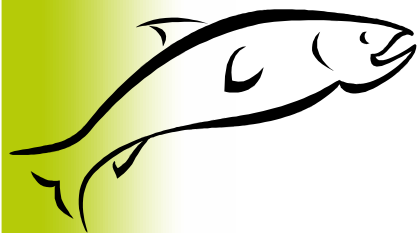
Rynek mięsa cd

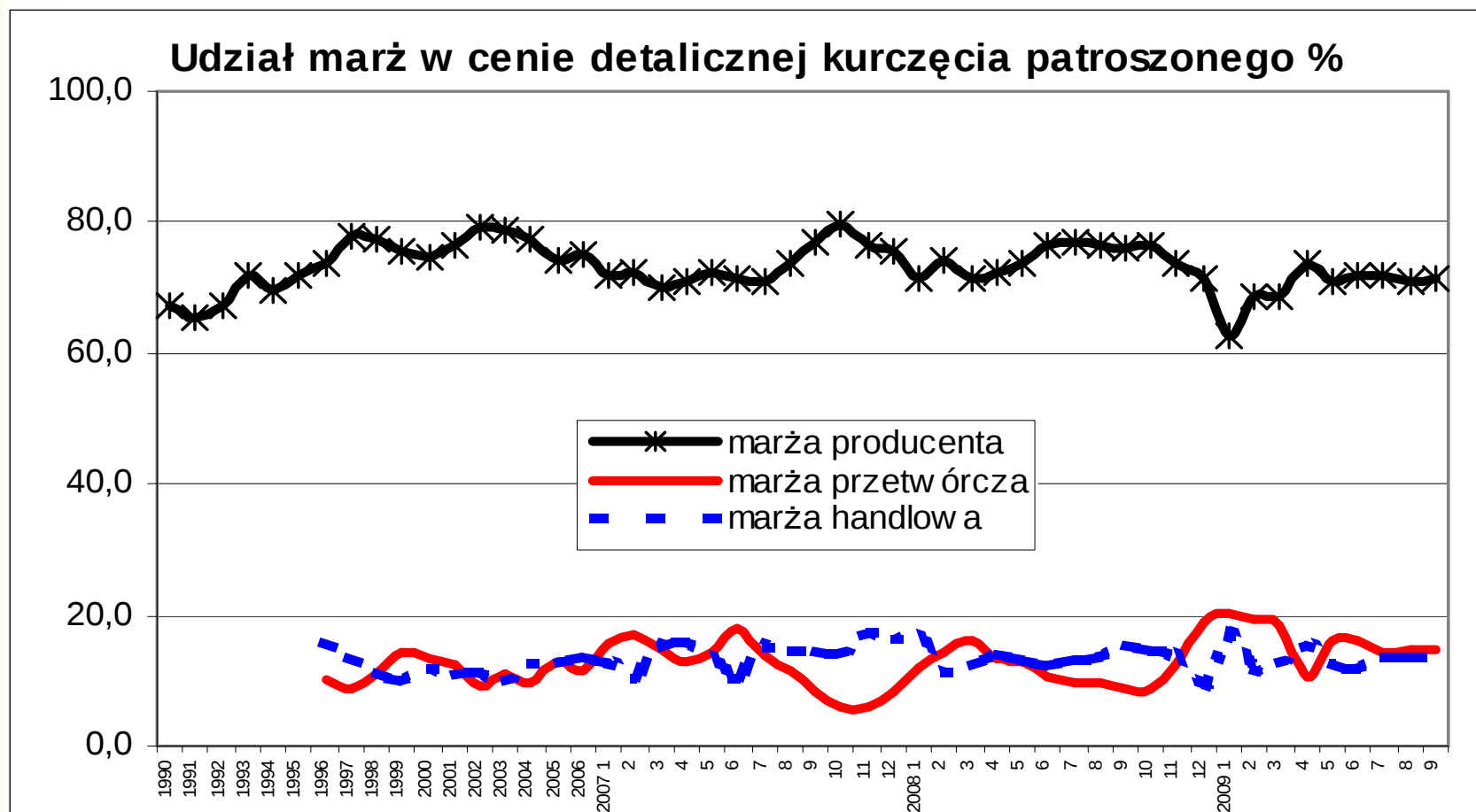

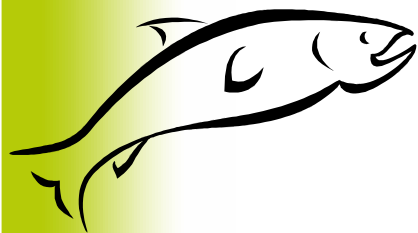
Rynek mięsa cd

Rynek mięsa cd

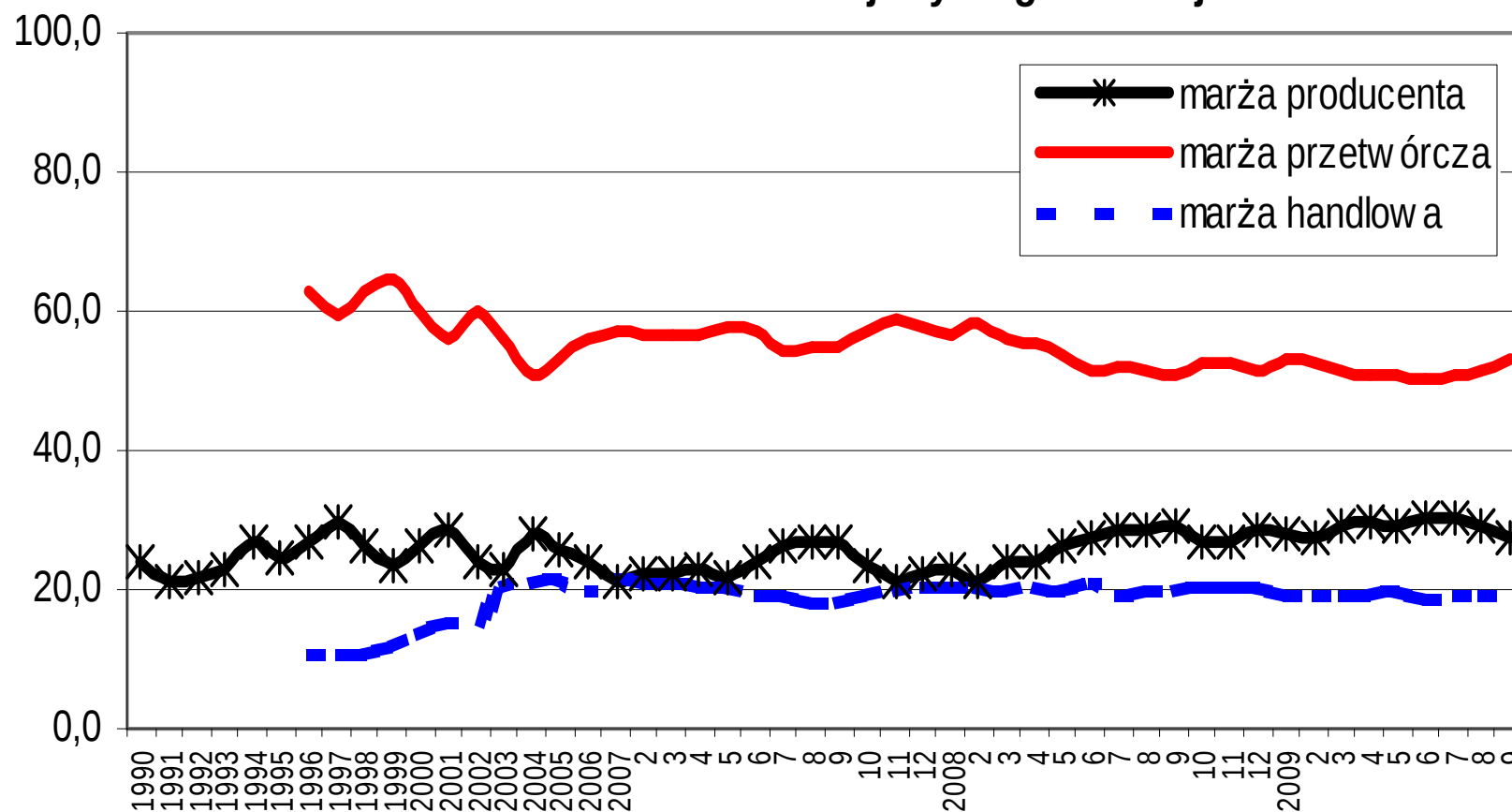

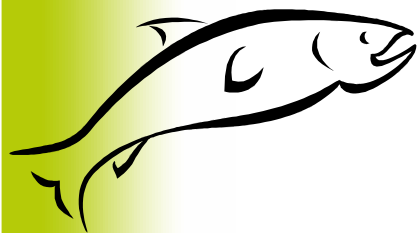

Rynek mięsa cd

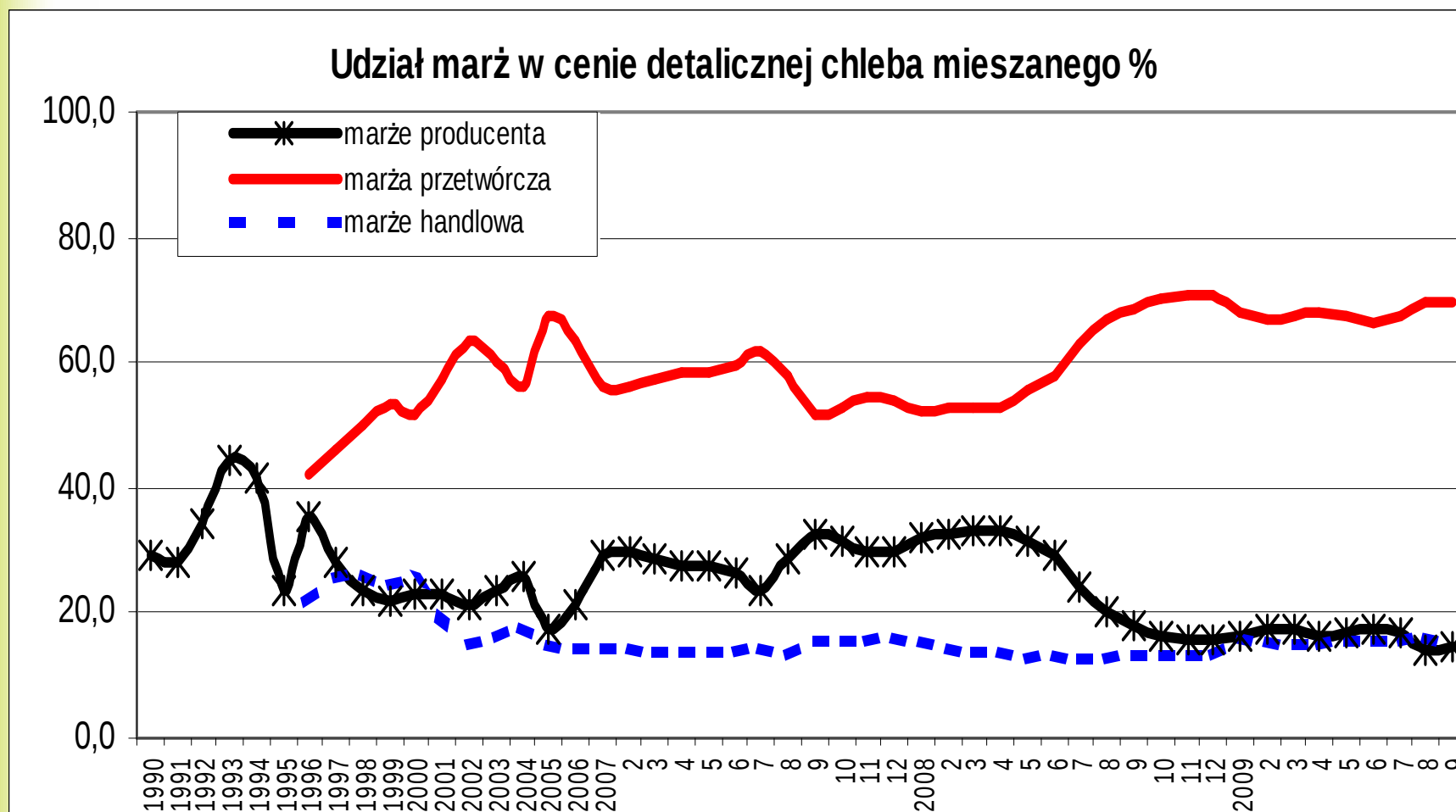

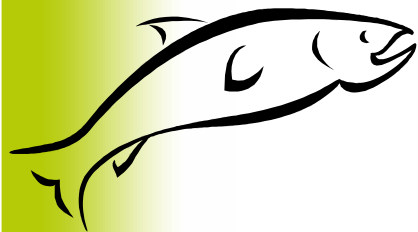
Udział marż w cenie detalicznej szynki gotowanej %

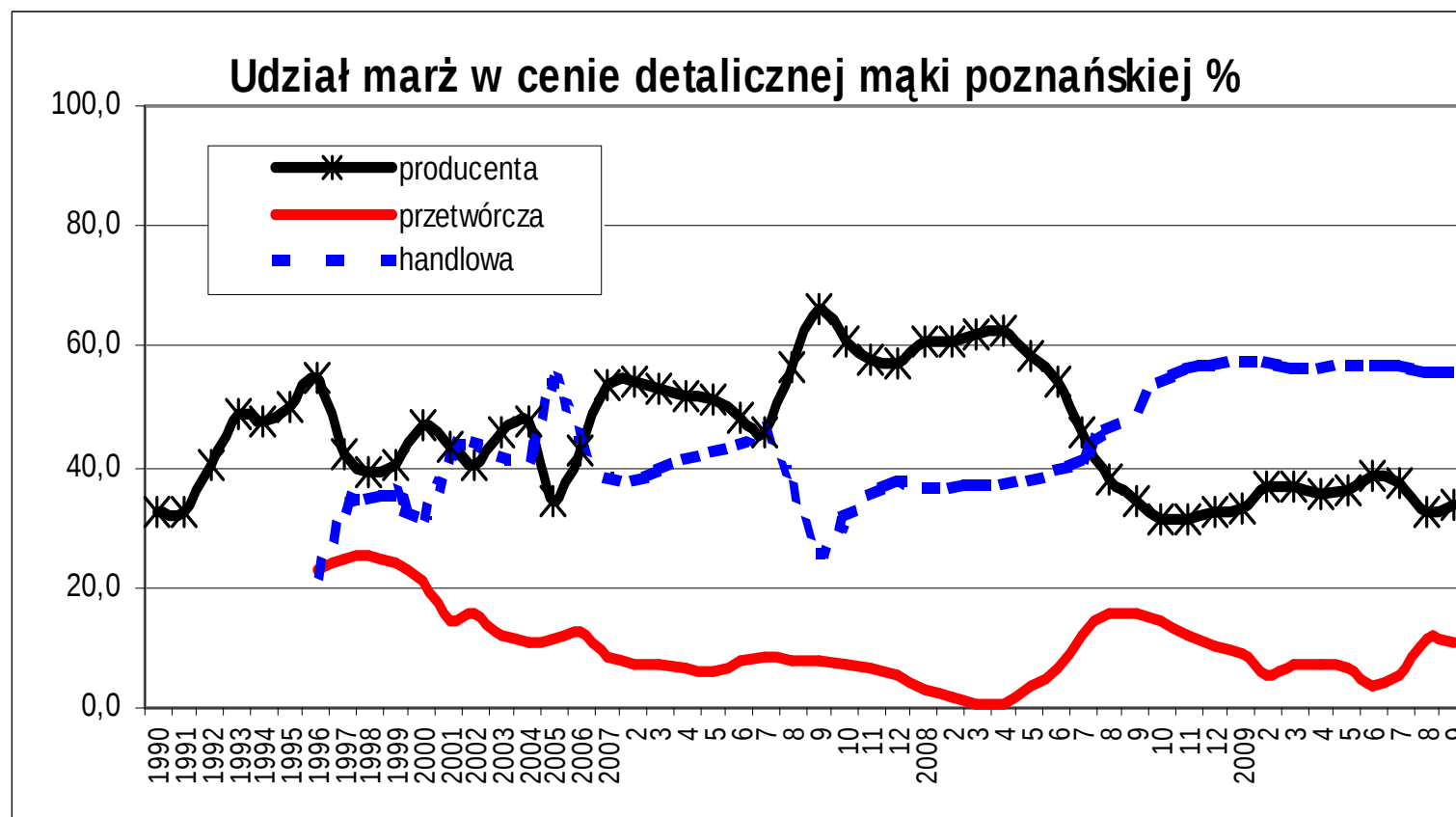

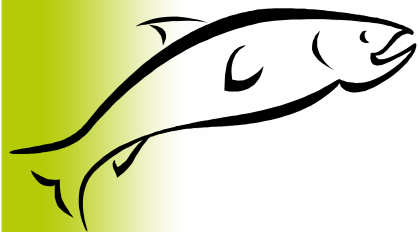
Rynek zbóż

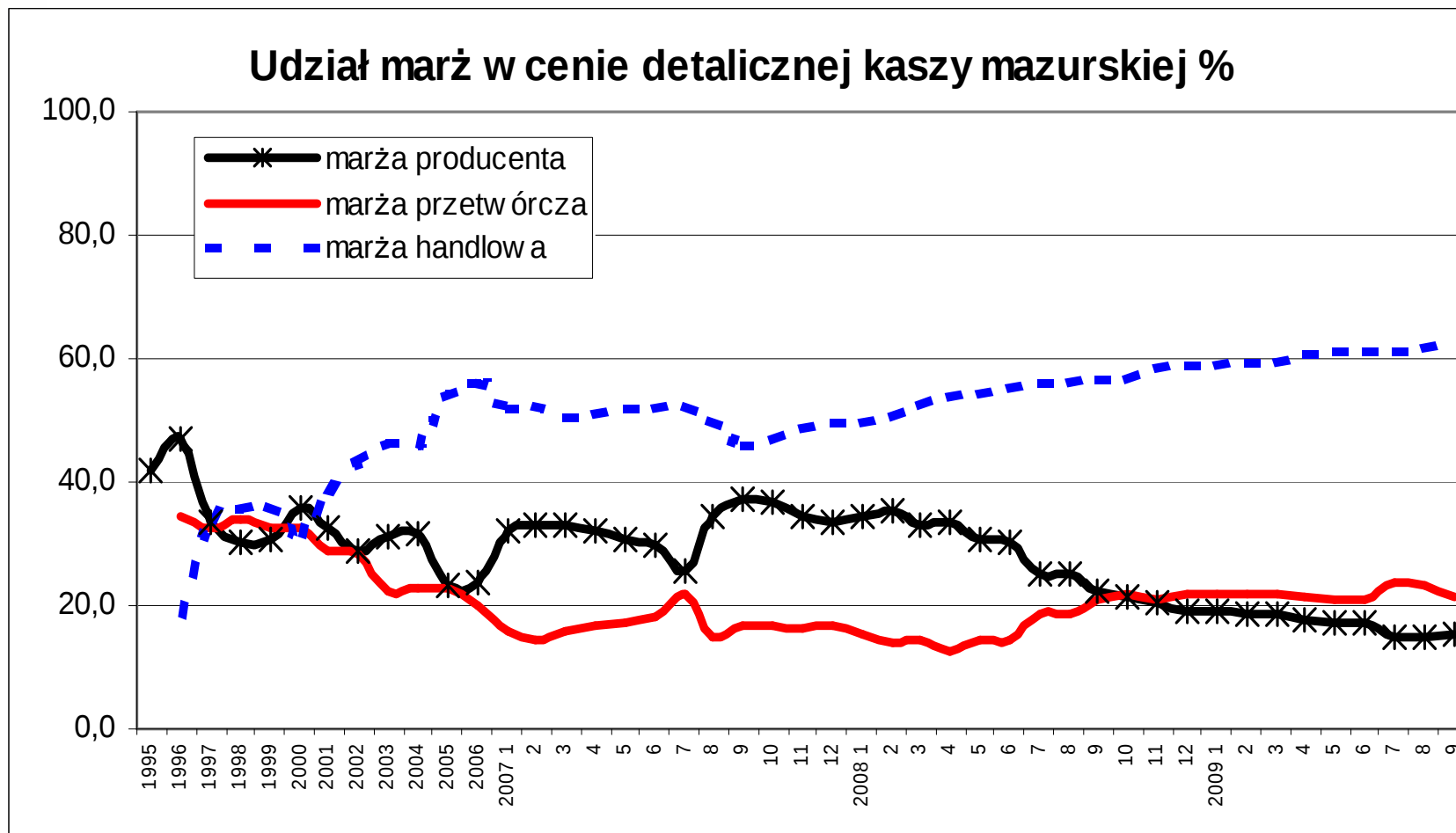

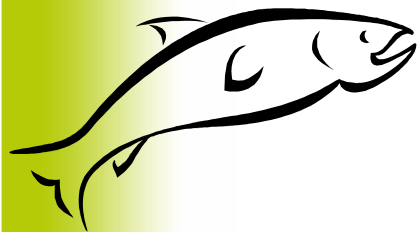
Rynek zbóż cd

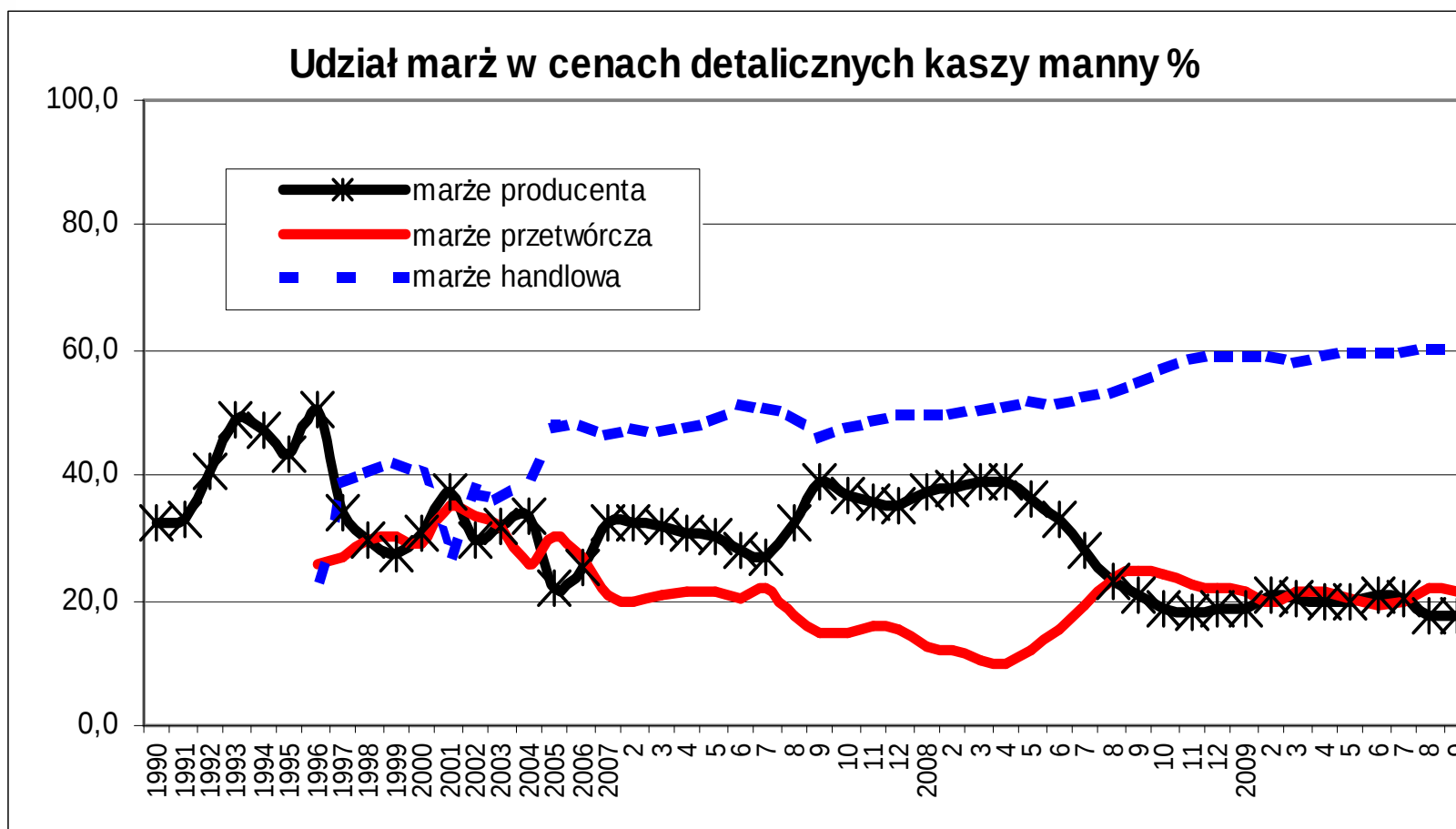

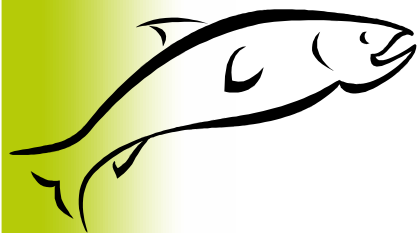
Rynek zbóż cd

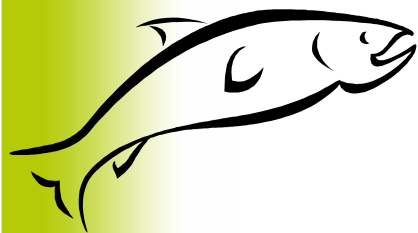

Rynek zbóż cd

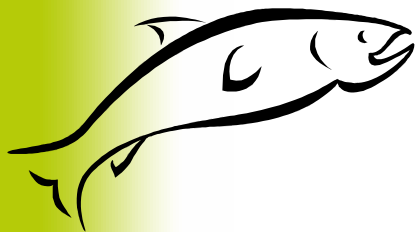
Wnioski

Wnioski

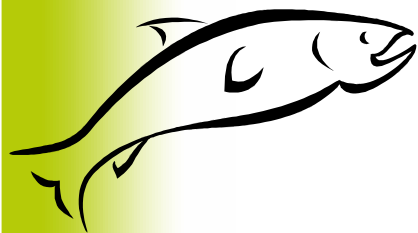
- 1. Poddanie sektora żywnościowego działaniu mechanizmu rynkowego doprowadziło do realnego potania żywności**
- 2. Realny spadek cen produktów rolnych był znacznie głębszy niż cen detalicznych żywności i towarzyszący wzrost cen środków produkcji.**
- 3. Głębokie spadki cen zbóż i żywca wieprzowego spowodowane cyklicznymi wahaniami podaży, przy ograniczonym popycie powodowały, że cały agregat cen rolnych росł znacznie wolniej niż środki produkcji i inflacja i był przyczyną niewydolności dochodowej większości gospodarstw i konieczności wspierania dochodów rolniczych**

Wnioski cd

-
4. Analiza zmian cen na poszczególnych poziomach rynku potwierdziła malejący udział cen skupu w cenach detalicznych żywności jedynie na rynku zbóż, w tym zwłaszcza w odniesieniu do cen pieczywa
 5. Okresowy wzrost udziału marży producenta w cenach detalicznych przetworów mlecznych dowodzi, że funkcjonowanie mechanizmu rynkowego było na rynku mleka zakłócone
 6. Systematycznie rosnący udział marż handlowych w cenach detalicznych przetworów mlecznych oraz zbożowych kosztem głównie marż przetwórczych wskazuje na słabnącą pozycję rynkową przetwórców mleka oraz pierwotnego przetwórstwa zbóż

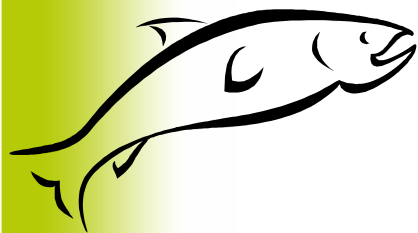

Wnioski cd

7. Analiza powiązań cen na podstawowych rynkach wykazała, że na podstawowych rynkach rolno-żywnościowych dominują przepływy impulsów od cen surowców poprzez ceny zbytu do cen detalicznych. Wpływ cen surowców rolnych na ceny detaliczne produktów spożywczych uległ wyraźnemu osłabieniu. Wyraźne zakłócenia transmisji cen obserwowano tylko na rynku mleka

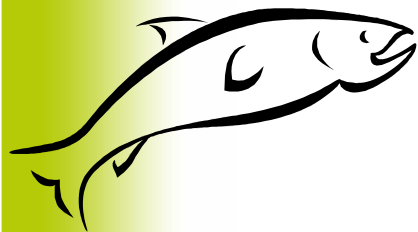
8. W perspektywie półrocznej wzrost cen skupu o 1% prowadzi do wzrostu cen detalicznych: koszyka wieprzowego o 0,10%, masła o 0,5%, chleba mieszanego o 0,15%

Wnioski cd

9. W latach 1996-2008 nastąpił wyraźny wzrost wrażliwości cen produktów rolnych w Polsce na zmiany cen na rynkach zagranicznych. Z reguły impulsy przebiegały z rynków zagranicznych do Polski

Dziękuję za uwagę